

innovation and investment development of Ukraine in the modern world]. *Biznes Inform*, no. 1 (2014): 60-64.

Krivoruchko, N. Yu. "Sovershenstvovanie gosudarstvennogo regulirovaniia innovatsionnoy deiatelnosti v promyshlennosti" [Perfection of state regulation of innovation in the industry]. *Dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*. Khabarovsk (2006): 155.

[Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon.rada.gov.ua/>

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon4.rada.gov.ua/>

Ostafil, O. V. "Upravlinnia investytsiynymy protsesamy na rynku finansovykh posluh Ukrainy" [Management of investment processes in financial services in Ukraine]. *Avtooref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.03*, 2007.

Pavliuk, A. P. et al. *Priorytety investytsiinoi polityky u konteksti modernizatsii ekonomiky Ukrainy* [Priorities investment policy in the context of the modernization of Ukraine's economy]. Kyiv, 2013.

Tkalenko, N. V. "Struktura naukovo-tekhnichnoho potentsialu Ukrainy" [The structure of scientific and technical potential of Ukraine]. *Visnyk ZhDTU. Seriya "Ekonomichni nauky"*, no. 2 (56) (2011): 137-140.

Vynokurova, O. I. "Stratehiia rozvytku derzhavnoi innovatsiinoi diialnosti v Ukraini" [State Innovation Strategy Development in Ukraine]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, no. 2 (2010): 1-4.

УДК 330.567.322.012

МЕХАНІЗМ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ В ІНВЕСТИЦІЇ

© 2015 ОДИНЦОВА Т. М.

УДК 330.567.322.012

Одинцова Т. М. Механізм трансформації доходів населення в інвестиції

Метою статті є дослідження механізму трансформації доходів населення в інвестиції та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності залучення заощаджень в умовах нестабільності грошово-кредитного ринку України. У статті виокремлюються ключові фактори, що сприяють трансформації заощаджень населення в інвестиції, та причини, які стримують цей процес в умовах економіки України. Також розглядається проблема економічної рівноваги, в умовах якої створюється відповідність рівня інвестицій рівню заощаджень. Пропонуються можливі шляхи залучення заощаджень у реальний сектор економіки. Рівнем реалізації інвестиційної діяльності за рахунок заощаджень та доходів населення визначаються темпи економічного зростання в країні.

Ключові слова: доходи, витрати, соціальні трансферти, заощадження, інвестиції, економічна рівновага, експорт, економічне зростання.

Табл.: 4. **Формул:** 6. **Бібл.:** 7.

Одинцова Тетяна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту, Інститут магістерської та післядипломної освіти Університету банківської справи Національного банку України (вул. Андріївська, 1, Київ, 04070, Україна)

E-mail: Odinzova88@rambler.ru

УДК 330.567.322.012

Одинцова Т. М. Механизм трансформации доходов населения в инвестиции

Целью статьи является исследование механизма трансформации доходов населения в инвестиции и разработка предложений по повышению эффективности привлечения сбережений в условиях нестабильности денежно-кредитного рынка Украины. В статье выделяются ключевые факторы, способствующие трансформации сбережений населения в инвестиции, и причины, сдерживающие этот процесс в условиях экономики Украины. Также рассматривается проблема экономического равновесия, в условиях которой создается соответствие уровня инвестиций уровню сбережений. Предлагаются возможные пути привлечения сбережений в реальный сектор экономики. Уровнем реализации инвестиционной деятельности за счет сбережений и доходов населения определяются темпы экономического роста в стране.

Ключевые слова: доходы, расходы, социальные трансферты, сбережения, инвестиции, экономическое равновесие, экспорт, экономический рост.

Табл.: 4. **Формул:** 6. **Библ.:** 7.

Одинцова Татьяна Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов и кредита, Институт магистерского и последипломного образования Университета банковского дела Национального банка Украины (ул. Андреевская, 1, Киев, 04070, Украина)

E-mail: Odinzova88@rambler.ru

UDC 330.567.322.012

Odintsova T. M. Mechanism for Transformation of the Population Incomes into Investments

The article is aimed to study the mechanism of transformation of population incomes into investments and elaborate proposals to improve the efficiency of attracting savings in terms of the unstable monetary market of Ukraine. In the article, the key factors contributing to the transformation of population savings into investments have been allocated, as well as the reasons for the constraints of this process in the conditions of the economy of Ukraine. Also considered is the problem of economic balance, in which compliance of the level of investment with the level of savings has to be established. Possible ways to attract savings into the real sector of the economy has been proposed. Rates of economic growth in the country are determined by the level of implementation of investment activities by means of the population savings and incomes.

Key words: revenues, expenditures, social transfers, savings, investments, economic balance, exports, economic growth.

Tabl.: 4. **Formulae:** 6. **Bibl.:** 7.

Odintsova Tetiana M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Credit, Master's and Postgraduate Institute of Education, University of Banking of the National Bank of Ukraine. (vul. Andriyivska, 1, Kyiv, 04070, Ukraine)

E-mail: Odinzova88@rambler.ru

Перед українською економікою сьогодні стоїть глобальне завдання – відновлення та забезпечення стійкого економічного зростання. Особливо гостро вирізняється потреба відновлення фізично й морально застарілих основних виробничих фондів. Ця мета може бути досягнута, насамперед, за рахунок залучення в реальний сектор економіки країни значних обсягів валових заощаджень, тобто частини особистого

або підприємницького доходу, не витраченого на поточне споживання. Ключова роль у цьому процесі належить ринку заощаджень, що акумулює кошти дрібних і середніх інвесторів. У країнах з розвинутою ринковою економікою національні заощадження активно залучаються у виробничий процес. Заощадження, що трансформуються в інвестиції, сприяють процесу стабілізації економіки та зменшують кон'юнктурні коливання.

Доходи і заощадження населення та їх роль як інвестиційного ресурсу знайшли широке відображення в роботах таких зарубіжних і вітчизняних економістів, як А. Маршалл, Дж. Кейнс, І. Шумпетер, В. Леонтьєв, М. Кондратьєв, Р. Харрод, Є. Домар, П. Самюельсон, Р. Солоу, М. Фрідмен, І. Фішер, А. Модильяні, Ю. Кашина, О. Рощина, А. Сурінова, О. Ватаманюк, Т. Кізіма, А. Рамський, Т. Єфременко, Н. Дорофєєва, М. Савлук. Вагомий внесок у дослідження проблем трансформації заощаджень населення в інвестиції внесли вітчизняні учені: О. Барановський, В. Бурлай, В. Вітлінський, В. Геєць, Ю. Заруба, Ю. Пасічник, А. Кузнецова, М. Малік, В. Рисін, Т. Смовженко та інші. Разом з тим, багато аспектів інвестиційного розвитку економіки за допомогою мобілізації доходів і заощаджень населення залишаються не повністю з'ясованими, вважаються дискусійними і вимагають подальших теоретико-методологічних і науково-практичних розробок.

Отже, метою статті є дослідження механізму трансформації доходів населення в інвестиції та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності залучення заощаджень в умовах нестабільності грошово-кредитного ринку України.

Заощадження є частиною наявного доходу населення, тобто являють собою сукупність вільних коштів, що залишилися після проведення фірмами й населенням всіх обов'язкових витрат і придбання необхідних товарів і послуг. Очевидно, що існує взаємозв'язок між заощадженнями, інвестиціями і станом економіки. При сприятливому інвестиційному кліматі, коли значна частина заощаджень трансформується в інвестиції, спостерігається економічне зростання. У протилежному випадку, коли заощадження зберігаються в наявній формі на руках у населення, відбувається економічний спад. Якщо під час економічного зростання в країні інвестиції, що спрямовуються у реальний сектор економіки, починають перевищувати суми поточних нагромаджень заощаджень, то одночасно зі зростанням виробництва товарів і послуг буде спостерігатися підвищення рівня інфляції. Якщо інвестування буде відбуватися в менших розмірах, ніж це дозволяють зробити заощадження, то будуть створені передумови для промислового спаду. Отже, найбільш оптимальною для розвитку виробництва є ситуація, коли обсяги валових заощаджень тривалий час збігаються з обсягами інвестицій [1 – 5].

Однією з характерних рис української економіки є явне перевищення короткострокових заощаджень у порівнянні з довгостроковими, тому для забезпечення рівноваги між заощадженнями й інвестиціями необхідно розглянути можливість розробки механізму трансформації короткострокових капіталів у довгострокові. Проблема цієї трансформації, як показує західна практика, може бути вирішена тільки на державному рівні через удосконалення діяльності відповідних фінансових інститутів і застосування певних правил. Виявляється, що короткострокове заощадження, при умові його безперервного оновлення й збереження в цілому своїх кількісних характеристик, теж може являти собою ресурсну базу для інвестицій. Однак протягом тривалого періоду,

заощадження в Україні під дією численних факторів так і залишаються короткостроковими. Певна частина вільних коштів домашніх господарств функціонує у формі заощаджень протягом річного інтервалу. Лише мала частка доходів населення виходить за рамки даного короткострокового періоду й стають довгостроковими.

Фундаментальною науковою працею з проблем взаємозв'язку заощаджень й інвестицій є відома робота англійського економіста Дж. М. Кейнса, у якій він розглядав взаємозв'язок між приростом заощаджень й інвестицій, а також між приростом інвестицій та отриманим у результаті цього приростом національного доходу. Кейнсіанська теорія особливу увагу звертає на те, що в основі нагромадження заощаджень і капіталу лежать різні економічні закони, і ці процеси визначаються різними макроекономічними величинами [1, с. 124].

Відомо, що основний вплив на величину національного доходу суспільства мають інвестиції, від їхньої динаміки й обсягів залежить безліч макроекономічних пропорцій у національній економіці. Дж. Кейнс стверджує, що обсяги валових інвестицій загалом залежать від чотирьох факторів: від норми процента на позиковий капітал, граничної ефективності капіталу, від рівня інфляції та оподаткування. Перш за все, на інтенсивність інвестування має вплив норма процента на позиковий капітал (r) і гранична ефективність капіталу (μ). Чим вище гранична ефективність капіталу й нижче норма процента на позикові засоби, тим активніше будуть трансформуватися заощадження в інвестиції [1, с. 122, 155].

Очікуваний від додаткового інвестування прибуток повинен перевищувати рівень процентної ставки на капітал у момент здійснення інвестицій. Якщо гранична ефективність капіталу та ставка облікового відсотка збігаються, інвестиційний процес зупиняється, доки між цими показниками знову не виникне розрив.

Швидкість нагромадження капіталу залежить також і від рівнів інфляції (i) та оподаткування (n) у країні. В умовах галопуючої інфляції, коли сума витрат має значну невизначеність, процеси реального інвестування нового капіталу стають непривабливими. Занадто високий рівень оподаткування теж не стимулює інвестиції. Отже, це можна виразити таким рівнянням:

$$I_g = I_g(r, i, n), \quad (1)$$

де I_g – інвестиційна функція; r – норма процента на позиковий капітал; i – рівень інфляції; n – рівень оподаткування.

Таким чином, у наведеній параметричній рівності враховано в загальному вигляді вплив на величину інвестиційних потоків монетарної та фіскальної політики держави.

Заощадження представляють собою форму доходу в особистому розпорядженні, тобто доходу за вирахуванням витрат на особисте споживання [4, с. 178]:

$$S = (Y - N) - C, \quad (2)$$

де S – заощадження; C – споживання; Y – особистий валовий дохід; N – сума сукупних податкових надходжень; $(Y - N)$ – дохід в особистому розпорядженні.

За Кейнсом заощадження – це функція доходу:

$$S = S(Y). \quad (3)$$

В ідеальному випадку всі заощадження, які утворюються в країні, без втрат повинні трансформуватися в інвестиції, тобто $S(Y) = I(r, i, n)$. Однак у реальній економічній системі такої рівноваги практично ніколи не спостерігається. Динаміка інвестицій і заощаджень, як правило, визначається різними факторами, крім того, часто заощадження й інвестування здійснюють різні економічні суб'єкти. Розбіжність процесів заощадження й інвестування в просторі й часі часто призводять до розбалансування економіки.

За офіційними даними, в Україні за період 2009 – 2012 рр. відбувалося покращення економічної ситуації, що супроводжувалося зростанням ВВП. Для перевірки кейнсіанського співвідношення (3), тобто чи спостерігається в нашій країні зростання заощаджень населення одночасно зі зростанням ВВП, були проаналізовані статистичні дані української економіки за період 2009 – 2013 рр. [6].

Результати аналізу структури реальних грошових доходів і витрат населення у процентному відношенні за 2009 – 2013 рр. наведено в *табл. 1*.

Дані розрахунків показали, що у структурі грошових доходів населення частка оплати праці тривалий час не перевищує 42%, у той час, як у розвинених європейських країнах цей показник знаходиться на рівні 60 – 70%, що дає можливість населенню, крім витрачання

на поточні споживчі потреби, нагромаджувати заощадження для покриття потреб майбутніх періодів.

Надзвичайно низька частка у загальних доходах такої їх складової, як доходи від власності (4 – 6%) і доходи від підприємництва (15 – 16%), що характеризує низький рівень розвитку середнього класу в суспільстві країни. Натомість від 37 до 40% доходів населення формується за рахунок соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансфертів. Таким чином, можна стверджувати, що категорія населення, яка живе за рахунок соціальної допомоги, не тільки не нагромаджує заощаджень, а й не бере достатньої участі у виробничих процесах економіки. Понад 80% доходів цієї категорії населення витрачається на споживчі витрати у вигляді придбання продуктів харчування, комунальних послуг та мінімальних послуг. Лише 10% доходів, які заощаджуються, нагромаджуються для вирішення непередбачуваних життєвих випадків.

Отже, загальноприйнята наукою і практикою тенденція, що виражає залежність між ВВП і заощадженнями (рівність (3)), не характерна для українського населення, яке в основній своїй масі недостатньо забезпечене (*табл. 2*). Аналіз динаміки ВВП, заощаджень та інвестицій свідчить про значні недоліки у функціонуванні фінансової системи країни. Навіть при тому, що за певні періоди спостерігаються помірні темпи зростання ВВП і дещо вищі темпи зростання заощаджень, інвестиції в основний капітал мають тенденцію до скорочення.

Таблиця 1

Структура грошових доходів і витрат населення України (млн грн)

Показник	Рік					Динамічний приріст, %
	2009	2010	2011	2012	2013	
Грошові доходи, усього	894386	1101175	1266753	1457864	1528406	114,4
У тому числі:						
зарплата	365300	449553	529133	609394	633737	114,8
% до доходів	40,8	40,8	41,8	41,8	41,5	
доходи від власності	34654	67856	68004	80769	79217	123,0
% до доходів	3,9	6,2	5,4	5,5	5,2	
доходи від підприємництва	129760	160025	200230	224920	240871	116,7
% до доходів	14,5	14,5	15,8	15,4	15,8	
соціальні трансферти	364572	423741	469386	542781	575581	112,1
% до доходів	40,8	38,5	37,0	37,2	37,6	
Грошові витрати і заощадження, усього	894386	1101175	1266753	1457864	1529406	114,4
придбання товарів і послуг	709025	838213	1030635	1194791	1257624	115,4
% до витрат	79,3	76,1	81,4	81,9	82,2	
обов'язкові платежі	98012	104844	101095	112995	115793	104,2
% до витрат	10,9	9,5	8,0	7,8	7,6	
заощадження у вкладах і цінних паперах, придбання нерухомості, купівля валюти	87349	158118	135023	150078	155989	115,6
% до витрат	9,8	14,4	10,6	10,3	10,2	

Джерело: розраховано автором з використанням Статистичних щорічників України.

Динаміка валового внутрішнього продукту, валових заощаджень і інвестицій в економіці України (млн грн)

Показник	Рік					Динамічний приріст, %
	2009	2010	2011	2012	2013	
Валовий внутрішній продукт (ВВП)	913345	1120585	1349178	1459096	1454931	112,3
Валові заощадження	87349	158118	135023	150078	155989	115,6
Інвестиції в основний капітал	192878	189061	259932	293692	267728	108,5
% інвестицій до ВВП	21,1	16,8	19,3	20,3	18,4	
% заощаджень до ВВП	9,6	16,9	19,3	20,1	18,4	
% заощаджень до інвестицій	45,3	83,6	51,9	51,1	58,3	

Джерело: розраховано автором з використанням Статистичних щорічників України.

Так, з 2010 р. намітилося скорочення трансформації заощаджень в інвестиції з 83,6% до 58,3%. При динамічному темпі зростання заощаджень у середньому за період 2009 – 2013 рр. 115,6% темп зростання інвестицій в основний капітал становив 108,5%.

Однією з можливих причин цього є нагромадження населенням коштів на непередбачений випадок без цілей інвестування, причому ці засоби зберігаються найчастіше в готівковій формі на руках населення. На жаль, це свідчить про низьку довіру населення нашої країни до банківської системи як інституту збереження їх заощаджень. Причин, що породжують цю недовіру, багато. Серед них і численні приклади банкрутств навіть великих банків, і острах чергової кризи, і низький рівень ліквідності багатьох банків, і процентні ставки по вкладах, нижчі за рівень інфляції.

Необхідна певна робота державних інститутів у руслі єдиної інвестиційної політики, а саме – у підвищенні зацікавленості населення в організованому зберіганні вільних коштів, а також у формуванні комплексного підходу для підвищення фінансової грамотності всіх вікових груп населення на рівні держави. Непослідовність у вирішенні ряду питань призводить до нестабільності інвестиційних потоків. Як приклад можна навести обсяги інвестицій 1991 р. у США, які за розміром відповідали обсягу національних заощаджень і склали 14% ВВП. Саме з 1991 р. у США почався тривалий економічний підйом. Значний же розрив між обсягами інвестицій і заощаджень у США спостерігався в 1975 р., під час енергетичної кризи, коли величина інвестицій складала 15,5% від обсягу ВВП, а рівень заощаджень перевищив 20% ВВП [7].

Іншими причинами розбалансованості обсягів валових заощаджень й інвестицій в основний капітал можуть бути дефіцит держбюджету й великі виплати по зовнішньому боргу. Чим більше дефіцит державного бюджету, тим більша різниця між заощадженнями й інвестиціями [4]:

$$S = Ig + (G - N) + EX, \quad (4)$$

де S – заощадження; Ig – валові інвестиції в національну економіку; $(G - N)$ – дефіцит державного бюджету; EX – чистий експорт (різниця між експортними та імпортованими операціями країни).

З рівності (4) видно, що в економіці склався дефіцит державного бюджету (табл. 4), тобто різниця $(G - N)$ показує, що не всі заощадження залучаються в інвестиційний процес $(S \neq I)$. При цьому уряд використовує заощадження для фінансування державного бюджету.

Дані табл. 4 свідчать про те, що перманентний бюджетний дефіцит переслідує економіку країни, причому 22% цього дефіциту покривається за рахунок зовнішнього фінансування. Значна частина внутрішнього дефіциту, вочевидь, покривається за рахунок доходів населення замість використання цих доходів на інвестування економіки. Національний ринок заощаджень недостатньо захищений від різних видів ризиків через відсутність системи страхування. На світових фінансових ринках вже більше 60 років існує спеціальна програма страхування ризиків, що дозволяє учасникам ринку мінімізувати наслідки шахрайства. На українському ринку подібне страхування мають тільки філії західних компаній. Це призводить до того, що населення значну частину своїх заощаджень зберігає в готівковій формі й переважно вдома, внаслідок чого ці кошти не можуть перетворитися в джерело інвестицій. Розраховувати на іноземні інвестиції без формування комфортного для них середовища не доводиться. За останні десять років іноземні інвестиції не перевищують 2% загальних обсягів інвестицій.

Для пошуку функціональної залежності заощаджень населення та інвестицій в основний капітал і з метою прогнозування на перспективу нами проведено кореляційно-регресійний аналіз з використанням програми Mathcad. Як незалежні змінні були обрані наведені в табл. 5 макроекономічні показники за ряд років (як матриця для розрахунку коефіцієнтів кореляції та регресії) та зведені коефіцієнти у формулі формування заощадження населення й інвестицій в економіці України.

У результаті застосування матриці змінних і постійних факторів за допомогою регресійного аналізу в пакеті Mathcad отримано рівняння для прогнозування формування заощаджень населення та інвестицій в економіці України:

$$S = -2,517x + 2,046x - 0,976x + 4,338x + 3,267x - 14,4; \quad (5)$$

$$I = 3,328x - 3,848x - 0,485x - 6,463x + 1,119x - 4,6. \quad (6)$$

Як видно з рівнянь, на формування заощаджень населення позитивний вплив справляє лише рівень середньорічних доходів, депозитів та вартість виробленої

Дефіцит та джерела фінансування Державного бюджету України (млн грн)

Показник	Рік					
	2005	2009	2010*	2011	2012	2013
Перевищення видатків над доходами (дефіцит)	7945,7	35517,2	64265,5*	23557,6	53445,2	64706,7
Внутрішнє фінансування	6997,5	9282,7	17007,2	9852,8	40611,0	50777,0
Зовнішнє фінансування	948,2	44799,9	47258,3	13704,8	12834,2	13929,7

Примітка: * – дані за 2010 р. наведено з урахуванням спеціального фонду Державного бюджету України (випуску ОВДП для погашення заборгованості минулих років з відшкодування ПДВ у сумі 16,4 млрд грн і випуску ОВДП для збільшення статутного капіталу державної іпотечної установи у сумі 2 млрд грн).

Показники матриці формування формул заощадження населення та інвестицій в економіці України (тис. грн на 1 особу населення)

Показник	Рік					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Середньорічна заплата (x_1)	21,6	22,8	26,4	31,2	36,0	39,6
Середньорічний дохід (x_2)	13,7	14,4	18,3	21,6	25,2	26,2
Виробництво промислової продукції (x_3)	18,2	14,7	20,3	24,7	24,7	24,1
Виробництво сільськогосподарської продукції (x_4)	3,4	3,4	4,2	5,7	5,9	6,2
Депозити (x_5)	4,7	4,6	6,0	6,8	8,1	9,7
Заощадження (S, x_6)	0,5	1,9	3,4	2,9	3,3	3,4
Експорт (x_7)	11,6	6,9	7,1	12,0	7,6	11,1
Інвестиції (I)	5,0	4,2	4,1	5,7	6,4	5,9

продукції сільського господарства на одну особу. Інвестиції країни формуються лише під впливом доходів та експорту на одну особу населення. Коефіцієнт детермінації обох рівнянь дорівнюють 0,92, а похибка відхилення від фактичних показників шляхом множення коефіцієнтів регресії на показники з табл. 5 відрізняються не більше як на 5%, що дає можливість застосовувати дані рівняння для прогнозування розвитку економіки країни на перспективу.

ВИСНОВКИ

Аналіз механізму трансформації доходів населення в інвестиції в економіці України із застосуванням регресійного аналізу показує, що значення обсягів цих показників досить прогнозовані, а значить, їх динаміку можна передбачати. Рівнем реалізації інвестиційної діяльності за рахунок заощаджень та доходів населення доцільно визначати темпи економічного зростання в країні. Крім того, проведений аналіз дозволив виявити основні стримуючі чинники зростання заощаджень і, як наслідок, – обмеженість внутрішніх інвестиційних ресурсів в економіці країни. Серед основних: низький рівень доходів переважної частини населення, недовіра до банківської системи. У даній ситуації цінним є світовий досвід у питаннях стимулювання заощаджень населення та вдосконалення банківської системи. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс / Пер. с англ. – М. : Гелиос АРВ, 2002. – 352 с.

2. Самюельсон П. А. Макроекономіка / П. А. Самюельсон, В. Д. Нордгаус / Пер. з англ. – К. : Основи, 1995. – 544 с.

3. Дорнбуш Р. Макроекономіка / Р. Дорнбуш, С. Фішер / Пер. з англ. В. Мусієнко та В. Овсієнко. – К. : Основи, 1996. – 814 с.

4. Мэнкью Н. Г. Макроекономіка / Н. Г. Мэнкью / Пер. с англ. – М. : Изд-во МГУ, 1994. – 736 с.

5. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т. 1. / Редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.

6. Публікації документів Державної Служби Статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/operativ/oper_new_rus.html

7. Trading economics [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.tradingeconomics.com/united-states/gdp-growth-annual>

REFERENCES

Dornbush, R., and Fisher, S. *Макроекономіка* [Macroeconomics]. Kyiv: Osnovy, 1996.

Ekonomichna entsyklopediia [Economic Encyclopedia]. Kyiv: Akademiia, 2000.

Keynes, Dzh. M. *Obshchaia teoriia zaniatosti, protsenta i deneg* [The General Theory of Employment, Interest and Money]. Moscow: Gelios AR, 2002.

Menkiu, N. G. *Макроекономіка* [Macroeconomics]. Moscow: Izd-vo MGU, 1994.

"Publykatsii dokumentiv Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy" [Publication of documents of the State Statistics Service of Ukraine]. http://ukrstat.org/operativ/oper_new_rus.html

Samiuelson, P. A., and Nordhaus, V. D. *Макроекономіка* [Macroeconomics]. Kyiv: Osnovy, 1995.

"Trading economics" <http://www.tradingeconomics.com/united-states/gdp-growth-annual>